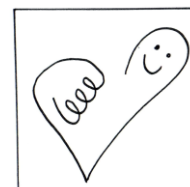

Pleegzorgdocument

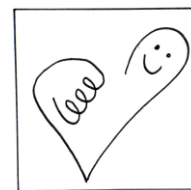
Kinderen helpen het leven te leren

Stichting Pleegouderssupport Zeeland
Willem-Alexanderstraat 9
4388 HZ Oost-Souburg

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	
Inleiding	2
1 Uitgangspunten	3
1.1 Opvoeden	3
1.2 Kijk op het kind	3
1.3 Binding.....	3
1.4 Ontwikkeling	3
Hoofdstuk 2. Visie.....	4
3. Stand van Zaken	5
3.1 De lage status van pleegouderschap in de samenleving	5
3.2 De onduidelijk positie van pleegouders in het veld van de hulpverlening.	5
3.3 De draagkracht die van pleegouders verwacht wordt gezien de complexe situatie .	5
3.4 Pleegouders profiteren weinig van de gelden die beschikbaar zijn voor jeugdzorg.	6
4. Beoogde resultaten voor de toekomst.....	7
4.1. Aanzien	7
4.2. positieverbetering	7
4.3. Evenwaardige verhoudingen.....	8
4.4. Activiteiten en Projecten die de pleegzorgsituatie positief beïnvloeden	8
4.5 Tenslotte	9

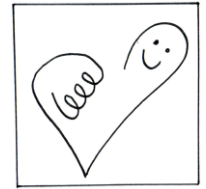
Inleiding

Begin 2005 is vanuit een nieuw initiatief van een groep Zeeuwse pleegouders de Stichting Pleegouderssupport Zeeland ontstaan. De Stichting stelt zich ten doel om de positie van de pleegouders in Zeeland te versterken.

Dit willen we doen door middel van: deskundigheidsbevordering, het geven van informatie en advies aan pleegouders en instellingen die betrokken zijn bij pleegzorg, het aanbieden van activiteiten die de onderlinge contacten vergroten en door het ontwikkelen van projecten die als doel hebben het werken als pleegouder te ondersteunen.

Pleegouderssupport wil Pleegouders in Zeeland ondersteunen. Pleegouders doen immers het eigenlijke werk: zorgen voor een (pleeg)kind in het eigen gezin.

In dit Pleegzorgdocument beschrijven we in hoofdstuk 1 de uitgangspunten van Pleegouderssupport Zeeland. Dit zijn onze basistheorieën in het werk van de pleegzorg. In hoofdstuk 2 beschrijven we onze visie op pleegzorg. In hoofdstuk 3 geven we de stand van zaken van eind 2005 weer. In hoofdstuk 4 beschrijven we tenslotte wat we willen bereiken en hoe we dat willen doen.

1 Uitgangspunten

Pleegzorg heeft het begrip 'plegen' in zich dat oorspronkelijk de betekenis heeft van: *'instaan voor, zich bezig houden met, gewoon zijn'*. In de betekenis van het woord 'plegen' is ook het *'zich verplichten'* terug te vinden.

1.1 Opvoeden

Pleegouders verplichten zich in te staan voor een kind van een ander om dat kind **'het leven te leren'** in de samenleving zoals die nu is. Opvoeden is het gebruikelijke woord daarvoor. Opvoeden wordt vormgegeven door het samenleven met het kind, waarbij iedere opvoeder een eigen omgangswijze met het kind heeft. In dit samenleven met het kind heeft de opvoeder de 'eindverantwoordelijkheid' om het kind dit leerproces te laten doorlopen.

Opvoeden kan plaats vinden als er een verbinding tussen de volwassene en het kind is. Een voorwaarde met betrekking tot die verbondenheid is een volwassene die zelf ontspannen met het kind kan omgaan.

1.2 Kijk op het kind

Essentieel bij opvoeden is de 'kijk op het kind'. In dit document gaan we uit van een kind dat het vermogen in zich heeft zichzelf te ontwikkelen en daartoe de steun van volwassenen nodig heeft. De volwassene helpt het kind 'zelfstandig zijn leven te leven als iemand-die-hij-zelf-is'. Dat alles in een leefomgeving, waar bepaalde waarden gelden en waar het als volwassene op aangesproken wil worden'.¹

1.3 Binding

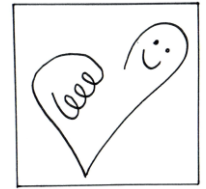
Een ander essentieel punt is dat opvoeden pas kan plaatsvinden als het kind zich **verbonden** voelt met de opvoeder. Verbondenheid ontstaat als er stabiliteit en continuïteit is in opvoedingsrelaties en een kind zich veilig kan voelen bij de volwassenen: het mag zijn wie het is. Daarbij is het een gegeven, dat hoe jonger het kind is, hoe kwetsbaarder het is.²

1.4 Ontwikkeling

Als het kind zich verbonden kan voelen, is het in staat zich te **ontwikkelen**. Pleegkinderen hebben dit alles in het eigen gezin onvoldoende kunnen ervaren. Dat betekent dat er een (dreigende) scheefgroei is, waar pleegouders naast het 'gewone opvoeden' van het kind mee te maken krijgen. Dat maakt het opvoedingsproces complexer. Een factor die daar nog iets aan toevoegt is de natuurlijke verbondenheid van het pleegkind met de eigen ouders. In de pleegzorgsituatie kan men daar niet omheen.

¹ 'Beknopte theoretische pedagogiek' door Dr. M.J.Langeveld

² 'Behandeling van hechtingsproblemen' door A. Thoomes-Vreugdenhil

Hoofdstuk 2. Visie

Kinderen opvoeden is het kind helpen het leven te leren in de samenleving zoals die nu is. Volwassenen zijn daarvoor verantwoordelijk. Ouders, onderwijzers en andere begeleiders zijn dat op uitvoerend niveau en de samenleving op facilitair (voorwaardenscheppend) niveau.

De overheid heeft daarin een speciale taak, die van wetgever en toezichthouder.

Als de opvoeding in het natuurlijke milieu van kinderen stagneert, kan er pleegzorg geboden worden. Pleegzorg is een vorm van hulpverlening die uiterste zorgvuldigheid vraagt.

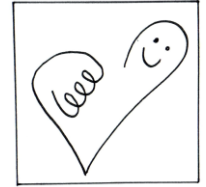
Pleegzorg is in principe het kind helpen 'het leven te leren' **door anderen dan de eigen ouders**. Om verschillende redenen zijn de eigen ouders daartoe onvoldoende in staat en/of vormen een bedreiging voor de ontwikkeling het kind.

Het in ontwikkeling bedreigde kind, krijgt de meeste kansen om weer tot zichzelf te komen in een sfeer van acceptatie, stabiliteit en continuïteit. Een pleeggezin is in staat dit te bieden. Pleegouders zijn op grond van dit gegeven producenten van zorg.

Tegelijkertijd wordt van pleegouders deskundigheid gevraagd op het gebied van omgaan met een gezinssysteem, waarin pleegkinderen soms het evenwicht flink aan het wankelen kunnen brengen. Het pleeggezin mag verwachten dat het ondersteund wordt in deze processen om deskundigheid te kunnen opbouwen.

De samenleving is medeverantwoordelijk voor de opvoeding van de jeugd. Daarom is er wetgeving om de kwaliteit van opvoeding te bewaken. Er wordt ingegrepen als jongeren ontsporen, maar er wordt ook controle gehouden op alternatieven van opvoeding, zoals pleegzorg.

Op grond daarvan heeft de pleegzorg te maken met instanties die werken aan deze twee aspecten: **deskundigheidsondersteuning** en **kwaliteitsbewaking**. Deze twee aspecten dienen zo vorm gegeven te worden dat pleegouders deze bemoeienis ervaren als ondersteuning en niet als belemmering. Sterker nog; pleegouders die bewust hun rol invullen, zijn steeds beter in staat zelf te bepalen wat ze nodig hebben om te groeien in hun rol als pleegouder.

3. Stand van Zaken

In de nieuwe wet Jeugdhulpverlening krijgt pleegzorg een centralere plaats. De vraag naar pleegouders is groot, maar het aanbod is klein. Factoren die daaraan ten grondslag liggen zijn:

3.1 De lage status van pleegouderschap in de samenleving

Het opvoeden van kinderen is sowieso ondergeschikt aan betaalde arbeid. Daarnaast heeft het opvoeden van kinderen uit probleemsituaties, zoals in het pleeggezin gebeurt, weinig aanzien vanuit de samenleving. Maar juist het opvoeden van pleegkinderen vraagt extra investering: financieel, mentaal, sociaal en in tijd. Het betekent voor pleegouders dat zij om die reden minder beschikbaar kunnen zijn voor de arbeidsmarkt. Tegelijkertijd zijn aan betaalde arbeid pensioenregelingen en (sociale) verzekeringen gekoppeld aan betaald werk. Niet aan het onbetaalde werk van pleegouderschap.

3.2 De onduidelijk positie van pleegouders in het veld van de hulpverlening.

Door deze onduidelijkheid wordt de pleegouder makkelijk speelbal van de formele gezagsdragers en de ondersteunende en kwaliteitsbewakende instanties. Dat kost extra, vaak negatieve, energie die ten koste gaat van het opvoedingsproces. Bovendien zijn de verhoudingen tussen instanties en pleegouders niet evenwaardig.

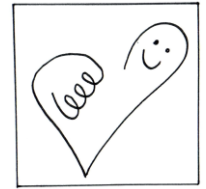
3.3 De draagkracht die van pleegouders verwacht wordt gezien de complexe situatie

Pleegzorg is complex omdat een balans gezocht moet worden tussen verschillende belangen: de belangen van eigen kinderen, pleegkinderen en hun ouders. Daaromheen bevinden zich vaak vele instanties die hun (hoge) verwachtingen van pleegouders hebben.

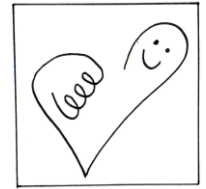
Er kan een problematische opvoedingssituatie ontstaan.

Pleegouders ervaren de uitvoering van pleegzorg "aan den lijve". Op grond daarvan kunnen zij overzien wat ze nodig hebben om zo goed mogelijk te functioneren. Zij verwachten dat instanties faciliterend handelen, zodat zij als pleegouders alle krachten aan het uitvoerend werk kunnen besteden.

Het is een gegeven dat ondersteunende organisaties veel energie en tijd kwijt zijn aan hun eigen krachtenvelden: spanningen, fusies, innovaties en financiële problemen. Daarnaast is de bureaucratie tot een hoogtepunt gestegen, waardoor er meer werk gaat zitten in het managen van de papieren dan het begeleiden en ondersteunen van de pleegouders. Als de medewerkers van deze organisaties hun werk niet meer goed kunnen uitvoeren, is de verleiding groot om meer van pleegouders te verwachten. Maar pleegouders hebben niet meer verantwoordelijkheid dan zij op grond van hun kwaliteiten aan kunnen en in hun functie wordt gevraagd.

3.4 Pleegouders profiteren weinig van de gelden die beschikbaar zijn voor jeugdzorg. Pleegouders doen onbetaald werk. Bovendien kunnen zij onvoldoende profiteren van kennis op het gebied van het (ortho-)pedagogisch werk, zoals bijvoorbeeld sociaal-pedagogisch werkers die opgeleid worden. Het maakt hen in vele opzichten kwetsbaar. Het betekent dat als het spaak loopt in het pleeggezin het pleegkind opnieuw een negatieve ervaring meemaakt en de ontwikkeling stagneert. Dit gegeven maakt dat veel pleegouders zich bezinnen of ze nog wel pleeggezin willen blijven.

4. Beoogde resultaten voor de toekomst

Pleegoudersupport Zeeland wenst dat pleegouderschap:

1. Een beter aanzien krijgt
2. Een duidelijkere en betere positie verwerft
3. In een systeem terecht komt van evenwaardige verhoudingen.
4. Taakverlichting verkrijgt door activiteiten en projecten die de pleegzorgsituatie positief beïnvloeden

Pleegoudersupport Zeeland wil zich inspannen om deze verbeteringen in gang te zetten. Over elk onderdeel wordt hieronder een toelichting gegeven.

4.1. Aanzien

Het aanzien van pleegouderschap verhogen betekent dat gezaghebbende instanties al het mogelijke doen om de samenleving te overtuigen van het belang van opvoeden als een manier van samenleven met kinderen. Het benadrukken van een **gezamenlijke verantwoordelijkheid** en het **samenwerken** daarin is een voorwaarde.

Pleegzorg is een specifieke vorm van hulp bij opvoeden van een kind dat in het eigen gezin niet verder kan groeien. Een vorm van hulpverlening die voor het kind voordelen heeft vanwege de stabiele situatie en de mogelijkheid tot het zich verbinden met de opvoeder. Van mensen die pleegouder willen worden, worden om die redenen (ortho-) pedagogische kwaliteiten verwacht.

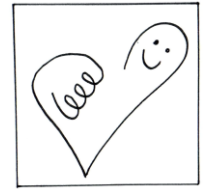
Concreet kan aan het aanzien bijdragen:

1. Onderzoek van behoeftes en wensen van pleegouders.
2. Ontwikkelen van (ortho-)pedagogische competenties door interactietraining, coaching en supervisie.
3. Deskundigheidsbevordering op specifieke terreinen en thema's die bij pleegzorg horen, zoals intra- en intermenselijke kennis, gezondheid en rechten.
4. Regelingen treffen die in de arbeidsmarkt statusverhogend werken, zoals: een (portfolio) pleegouderloopbaan, certificering van competenties en pensioenvoorziening.
5. Het pedagogisch denken en handelen in pleegzorgwerk benadrukken.
6. Het pleegouderschap kwalificeren als een bijzondere vorm van werk (al dan niet betaald).

Pleegouderschap is deskundig werk en geen liefdadigheid, hoewel genegenheid voor kinderen de allerbelangrijkste factor is om dit werk goed te kunnen doen.

4.2. positieverbetering

Positieverbetering van de pleegouder is een voorwaarde om het pleegouderschap aantrekkelijk te maken. Een effect van positieverbetering is dat er van pleegouders ook kwaliteit verwacht kan worden. Belangenbehartiging is daarom een noodzaak om goed pleegouderschap te kunnen realiseren, op individueel en collectief niveau.

Vormen van belangenbehartiging:

1. Bemiddelingsondersteuning bij instanties (pleitbezorging).
2. Acties om een duidelijke positie van pleegouders geregeld te krijgen, passend in de hedendaagse (onbetaalde) arbeidsmarkt.
3. Zeggenschapsregeling voor pleegouders.
4. Dekkende onkostenvergoeding.
5. Juridische bijstand bij geschillen. (jurisprudentie)
6. Een goede *matching* tussen pleegkind en pleegouders (in belang van beide partijen).
7. Deskundige ondersteuning bij het vinden van specifieke hulp voor het kind.
8. Structurele deskundigheidsbevordering en competentieontwikkeling

4.3. Evenwaardige verhoudingen

In de pleegzorgsector zijn diverse functionarissen werkzaam: uitvoerend, adviserend, coachend, informatieverstrekking, coördinerend, kwaliteitsbewakend, enzovoorts. Ieder is deskundig op de eigen specifieke terreinen. Ieder heeft ook een eigen verantwoordelijkheid die bij die deskundigheid past en is daarop aanspreekbaar. Zo heeft ieder ook geëigende bevoegdheden om bepaalde beslissingen te nemen. In deze verhouding is ieder 'van gelijke waarde' en past een wederzijds respectvolle bejegening. Dat getuigt van professionaliteit

Als partners in de pleegzorgsector aan zo'n verhouding met elkaar werken, ontstaat er ruimte om te leren van elkaar. De aandacht wordt dan gericht op:

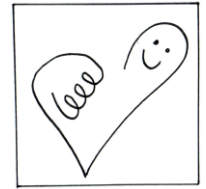
1. **Persoonlijk meesterschap** van de diverse functionarissen in de pleegzorg, waarvan pleegouders er één van zijn.
2. Het **bewust worden** van je eigen denkmodellen, die sturend zijn voor je handelen. Bijvoorbeeld: denken in mogelijkheden (DIM) in plaats van denken in problemen (DIP), denken in samenhangen, naast het denken in details.
3. Een **gemeenschappelijke visie** op pleegzorg vorm geven.
4. **Samenwerken**, duidelijk communiceren en leren van elkaar in teams en netwerken.

Als pleegouders willen en mogen werken aan deze aspecten, ontwikkelen ze zich als professionele, weliswaar onbetaalde, zelfstandige werkers die op een evenwaardige manier met andere functionarissen kunnen samenwerken.

4.4. Activiteiten en Projecten die de pleegzorgsituatie positief beïnvloeden

Voor verschillende doelgroepen in onze samenleving worden activiteiten georganiseerd. Bijvoorbeeld om de positie van die groep te verbeteren of om verschillende groepen met elkaar in contact te brengen³.

³ Denk bij activiteiten voor doelgroepen bijvoorbeeld aan het televisieprogramma "de Zeeuw van Vlaanderen" waarin contacten tussen Zeeuwen en Vlamingen worden gestimuleerd.

Activiteiten die de pleegzorgsituatie positief beïnvloeden en dus speciaal voor (pleeg)ouders en (pleeg)kinderen zijn zijn net zo vanzelfsprekend als activiteiten voor andere doelgroepen.

Activiteiten die de pleegzorgsituatie positief beïnvloeden zijn zelfs meer noodzakelijk vanwege de specifieke waarde van pleegzorg: een investering om toekomstige problemen beter het hoofd te kunnen bieden. Bovendien brengen deze activiteiten verbindingen tot stand. Pleegzorg is in lastige situaties juist gericht op verbinding in plaats van uitsluiting

Vele projecten en activiteiten voor de verschillende partijen in de pleegzorg zijn denkbaar. Het is zaak daarbij de bestaande projecten te handhaven en te toetsen om de kwaliteit te verhogen of af te bouwen als doelstellingen bereikt zijn.

Om een paar voorbeelden te noemen:

1. Het bestaande project 'eigen Kinderen In Pleeggezinnen' (KIP)
2. Koffiecontacten
3. Het bestaande blad 'De Klapbanke'
4. Een website
5. Pleegouderkringen
6. Mentoraat voor beginnende pleegouders
7. Pleitbezorging

4.5 Tenslotte

Het concreet vormgeven van genoemde zaken onder 4.1 t/m 4.4 vraagt een procesmatig aanpak: steeds inspelen op de situatie zoals die nu is en daaraan iets toevoegen of wijzigen. Er dient uitgegaan te worden van de individuele vraag van de pleegouder. Maatwerk is daarbij een vereiste. Dit vraagt van facilitaire en kwaliteitsbewakende functionarissen specifieke competenties.